

Отже, під час поведеного дослідження було визначено наступні пропозиції щодо впровадження та розвитку системи внутрішнього аудиту на підприємствах та організаціях України:

- використання автоматизованих систем контролю на базі сучасних програмних продуктів, які б відповідали вимогам внутрішнього аудиту і могли б адаптуватись під специфіку конкретного підприємства;
- використання закордонного досвіду, наприклад, стандартів контролю COSO;
- використання «Міжнародних стандартів професійної практики внутрішнього аудиту» як основи для внутрішньокорпоративних стандартів;
- формування позитивного внутрішньокорпоративного ставлення до внутрішнього аудиту.

Зважаючи на зростання питомої ваги акціонерних товариств у складі як світової, так і національних економік, аудит їх діяльності потребує постійного розвитку та вдосконалення, оскільки він є одним з інструментів підвищення ефективності їх господарської діяльності.

Література

1. Закон України «Про акціонерні товариства» [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/514-17>
2. Рішення про затвердження положення щодо підготовки аудиторських висновків, які подаються до Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку при розкритті інформації емітентами та професійними учасниками фондового ринку 19 грудня 2006 року № 1528 / Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0053-07/conv>.

Омельченко Ю. С.
(ф-т. економіки АПК, IV курс)

РИНКОВІ ПЕРСПЕКТИВИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ КРОЛІВНИЦТВА В УКРАЇНІ

Історія розвитку кролівництва в Україні розпочалася ще за радянських часів: саме в той час відбулося інтенсивне нарощування їхнього поголів'я й були створені племінні кролівницькі радгоспи і ферми. На жаль, у 1990-х роках, галузь кролівництва почала зане-

падати, і до 2007 року поголів'я скоротилося більш ніж вдвічі. Тому на сьогоднішній день основна потреба населення в м'ясі задовольняється за рахунок свинини, яловичини та курятини, а частка виробництва кролятини становить лише 0,65 %⁴. Однією з причин, яка стримує розвиток галузі, є те, що переважна більшість кролів розводиться домогосподарствами (їх питома вага у загальному обсязі виробництва становить приблизно 98 %⁵). Таке розведення кролів по суті є аматорським, адже практично всі виробники потерпають від браку потрібної фахової інформації, спеціалізованої літератури та фахівців у кролівництві. Провівши оцінку потенціалу споживання м'яса кролів в Україні, можна стверджувати, що даний ринок є ненасиченим: за нашою оцінкою, потенційна ємність ринку кролятини в Україні становить 91,2 тис. т⁶, а в 2012 році було вироблено лише 15 тис. т кролятини [3].

Сучасне кролівництво представлене низкою різних технологій, основними з яких є ретро-технологія, техно- та еко-кролівництво. Найвищу рентабельність має вирощування кролів за умов використання еко-технології, і вона може досягати 60—70 % [1, С. 2—5].

З метою обґрунтування привабливості даного бізнесу, нами було розроблено проект із створення кролеферми на 34 кроля. Для організації виробництва за технологією еко-кролівництва, необхідні маточне поголів'я кролів та обладнання, вартість яких складає 93,2 тис. грн. Виробничий цикл проекту — 4 місяці, а маса молодняка при реалізації становитиме 4 кг (забійний вихід м'яса — 57,6 %). Основні технологічні параметри даного проекту представлені в табл. 1.

В структурі витрат проекту найбільшу частку займають витрати на технологію — 50 % та витрати на корми і сіно — 31 %. Фінансові результати проекту наступні: чистий грошовий потік — 101,97 тис. грн; рентабельність інвестицій — 24 %; дисконтований термін окупності — 1 рік та 5 місяців; внутрішня норма окупності — 52,46 %; граничний прибуток — 102,22 грн; коефіцієнт граничного прибутку — 0,54; точка беззбитковості в першому році — 150 голів приплоду; собівартість 1 голови приплоду — 97,2 грн, а 1 кг м'яса — 26 грн.

---

⁴ Розраховано автором на основі даних: Гончар О. Перспективи розвитку кролівництва в Україні / О. Гончар, Є. Шевченко. // Тваринництво України. — 2011. — № 6. — С. 2—5.

⁵ Розраховано автором на основі даних статистичного збірника «Сільське господарство України» 2012.

⁶ Розраховано автором на основі рекомендацій МОЗ України.

Таблиця 1

ТЕХНОЛОГІЧНІ ПАРАМЕТРИ СТВОРЕННЯ КРОЛЕФЕРМИ

Показник	1 рік	2 рік
Капітальні витрати, тис. грн	82,56	
Реалізоване поголів'я кроликів, голів	580	850
Витрати кормів, кг	10599	15842
Витрати сіна, кг	4309,5	5272
Вартість кормів, тис. грн	34,48	46,9
Вартість сіна, тис. грн	6,42	4,65
Постійні витрати, тис. грн	81,52	81,52
Виручка від реалізації, тис. грн	113,68	166,6
Прибуток, тис. грн	61,47	103,62

Джерело: власні розрахунки.

Розведення кролів — досить ризиковий вид бізнесу, тому необхідно оцінити ризики створення даної ферми. Для прогнозування ризиковості проекту було використано метод Монте-Карло, а для визначення факторів, що найбільше впливають на прибутковість ферми, — метод аналізу чутливості чистої приведеної вартості. Були оцінені такі фактори: ціни на м'ясо, шкурки, поголів'я, обладнання, корми та сіно, а також вихід поголів'я і ставка дисконту. Виявлено, що найбільш впливовими факторами моделі є: ціни на м'ясо та шкурки і вихід поголів'я. Еластичність NPV показує, що в результаті зміни цін на м'ясо та шкурки на 1 %, прибутковість проекту зміниться на 3,1 %, а внаслідок збільшення чи зменшення кількості народжених кроленят — на 2,5 %.

При проведенні імітаційного моделювання результативним показником обрано прибуток. На основі отриманих даних ми виявили, що найбільш імовірними є варіант отримання прибутку в розмірі від 5 тис. грн. до 10 тис. грн. (дана вірогідність становить 11,74 %), а найменш імовірними є отримання надприбутку в розмірі від 65 тис. грн. і більше та збитку до 10 тис. грн. Імовірність настання критичного ризику становить 33,34 %, а катастрофічного ризику 7,53 %. Найбільший збиток, що ми можемо отримати в даному варіанті, становить 53,4 тис. грн, а прибуток — 86,4 тис. грн.

Для оцінки ризиковості використання засобів зниження можливих втрат від реалізації проекту ми скористалися правилом Байеса. З отриманих розрахунків можемо зробити висновки, що коефіцієнт ризику найнижчий при покращеній технології утримання та додатковій реалізації голів кролів, і становить 0,26. Найбільш ризиковим проект є за варіанту, коли ми реалізуємо лише шкурки та м'ясо за базовою технологією утримання, і його коефіцієнт ризику становить 0,49.

Для зниження рівня ризиковості проекту необхідно здійснювати страхування ризиків та збільшувати номенклатуру реалізованого товару. Аргументами на користь цього є те, що найвища дохідність буде досягнена при реалізації як м'яса, так і субпродуктів, а чистий грошовий потік становитиме 1068,5 тис. грн, що перевищує базовий варіант на 89 %.

Література

1. Гончар О. Перспективи розвитку кролівництва в Україні / О. Гончар, Є. Шевченко. // Тваринництво України. — 2011. — № 6. — С. 2—5
2. Сільське господарство України: статистичний збірник / за ред. Н. С. Власенко. — К.: Держстат України, 2012. — 376 с.
3. Тваринництво України: статистичний збірник / за ред. Н. С. Власенко. — К.: Держстат України, 2012. — 211 с.

Осовський О. А.
(фінансово-економічний ф-т, III курс)

ТЕОРІЯ ПОКОЛІНЬ: БАЗОВІ ЦІННОСТІ ТА ПОЛІТИЧНИЙ ВИБІР УКРАЇНЦІВ

Спеціалісти відзначають, що сьогодні зміни в суспільстві відбуваються дуже стрімкими темпами. Визначення глибинних цінностей поколінь може стати важливим орієнтиром для соціологів. Також цінності різних поколінь впливають і на політичний вибір громадян. Зрозуміти і виявити цінності має за мету теорія поколінь.

Теорію поколінь незалежно один від одного створили американські науковці Нейл Хоув і Вільям Штраус у 1991 р. Вони хотіли з'ясувати, що ж таке «покоління». На російський лад теорію